

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 9. juna 2017. godine
Br. ref.:AGJ 1083/17

PRESUDA

u

slučaju br. KI22/16

Podnosilac

Naser Husaj

**Zahtev za ocenom ustavnosti presude Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda
Kosova od 14. decembra 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Naser Husaj, advokat iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda od 14. decembra 2015. godine u vezi sa presudom AC. br. 2740 Apelacionog suda od 30. oktobra 2015. godine i presudom C. br. 21/10 Osnovnog suda u Peći od 19. juna 2013. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih presuda kojima su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), odnosno članom 21. (Prava i osnovne slobode- Opšta načela) i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje].

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovník o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. februara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 8. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 2. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim.

Pregled činjenica

9. Dana 20. januara 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu u Peći protiv M.J. tražeći da mu se potvrdi vlasništvo nad parcelama zemljišta u ukupnoj površini od 5.40.91 ha. On tvrdi da mu vlasništvo nad ovim parcelama zemljišta pripada na osnovu ugovora o kupoprodaji koji je imao sa pokojnim S.J. (ostavilac nasleđstva tužene M.J.), kao i na osnovu održaja. Podnosilac zahteva je kasnije precizirao tužbu i dodao i druge tužene (uključujući na različite načine transakcije sa istim parcelama zemljišta).
10. Podnosilac zahteva je podneo tužbu pošto mu se, po njegovim tvrdnjama, ne prenosi zakonito pravo svojine, iako je još 2000. godine zaključio sporazum o kupoprodaji sa S.J.

11. Prema podnosiocu zahteva, njegov sin U.H. u početku je bio kupac, a kasnije, izmenom ugovora, kao kupac se pojavljuje sam podnosilac zahteva. On tvrdi da je platio oko 90% od ugovorenog iznosa, a i spornu nepokretnost koristi više od 13 godina.
12. Dana 19. juna 2013. godine, Osnovni sud u Peći je (presuda C. br. 21/10) je odbio tužbu kao neosnovanu.
13. Dana 27. jula 2013. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu u Prištini, tvrdeći postojanje povreda odredbi parničnog postupaka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.
14. Dana 30. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda AC. br. 2740/2013) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći.
15. Dana 20. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju zbog teške povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.
16. U "razlozima revizije", podnosilac zahteva je naglasio da mu je presudom Apelacionog suda izvršena *"ozbiljna povreda odredaba parničnog postupka, jer je u veću Apelacionog suda u Prištini učestvovao sudija Q.A., koji se nalazi pod istragom prema mojoj krivičnoj prijavi od 26.11.2014. godine koja je poslata poštom Državnom tužilaštvu za krivično delo zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja, za dva krivična dela. Predmet protiv njega se nalazi u Osnovnom tužilaštvu u Prištini prema informaciji državnog tužioca (J.M.) od 4.12.2014. godine PPN. Br. 404/14 i isti nije imao pravo da učestvuje u veću i odlučuje po žalbi, jer se ovde bavimo sukobom interesa i to predviđa KZK u članu 424/1-3-4, dakle, odlučuje tako da bi mi se osvetio"*.
17. Dana 14. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 335/2015) odbio, kao neosnovan, zahtev za reviziju podnosioca podnet protiv presude Apelacionog suda.
18. U relevantnom delu presude Vrhovnog suda je obrazloženo *"[...] da presude nižestepenih sudova nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti, niti drugim povredama ZPP, koje se navode u reviziji"*.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudom povređena prava garantovana članovima 21. i 31. Ustava, s obzirom da je bila pristrasna, po ličnoj osnovi protiv njega.
20. Podnosilac zahteva je kao glavnu tvrdnju pokrenuo pitanje učešća sudije Q.A. u Veću za razmatranje Apelacionog suda, iako je imao sukob interesa zbog krivične prijave koju je podnosilac zahteva podneo protiv sudije Q.A.

21. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe da *“sudija, Q.A. nije trebalo da učestvuje u veću, jer je bio u sukobu interesa, što predstavlja krivično delo”*.
22. Pored toga, podnosilac zahteva naglašava: *„Začuđujuće, Vrhovni sud [...] je odbio reviziju. Dakle, nije prošao ni jedan mesec od kada sam podneo reviziju. On se nije pozvao na okolnosti da sudija Q.A. nije smeo da učestvuje u veću Apelacionog suda”*.
23. Podnosilac zahteva traži od Suda da osporene odluke *“proglasi kao neustavne, jer su mi povređena ljudska prava i slobode, pravo na pravično suđenje i pravo na pravičnu sudsku odluku”*.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i Zakonom i dalje precizirane Poslovníkom.

25. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 113.7 Ustava, gde se propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

26. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

27. Sud se poziva i na pravilo 36 Poslovníka, gde se propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

28. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva i da je zahtev podnet u zakonskom roku. Pored toga, Sud smatra da zahtev pokreće opravdanu ustavnu tvrdnju *prima facie*, i da nije očigledno neosnovana.
29. Shodno tome, Sud će oceniti meritum slučaja razmatranjem tvrdnji onako kako su predstavljene u zahtevu.

Ocena merituma slučaja

30. Na početku, Sud podseća da član 53. Ustava obavezuje Ustavni sud da se *“Osnovna prava i slobode zagantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.

31. Sud utvrđuje da podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda, ali i presude nižih stepena, tvrdeći da su mu povredile ustavna prava garantovana članom 21. i članom 31. Ustava.
32. Međutim, Sud takođe primećuje da podnosilac zahteva nije razjasnio tvrdnju o povredi člana 21. (Prava i osnovne slobode-Opšta načela), već je samo pomenuo u zahtevu i kao takvu, Sud je neće razmatrati. Međutim, suština zahteva se odnosi na tvrdnju o povredi člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), koji ima sledeći sadržaj:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

33. Prilikom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski proces u celosti bio pravičan i nepristrasan, kao što je i propisano članom 31. Ustava (vidi, između ostalog: *mutatis mutandis, Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembar 1992. godine, str. 34, Serija A br. 247, i *B. Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine str. 33, Serija A br. 235).
34. Sud primećuje da je Osnovni sud (presuda C. br. 21/10) na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca (tužioca) za potvrđivanje prava svojine. Osnovni sud je obrazložio da podnosilac zahteva (tužilac) nije dokazao da je stekao pravo svojine na nekoj pravnoj osnovi ili valjanom pravnom naslovu.
35. Apelacioni sud je (presuda AC. br. 2740/2013) utvrdio da je Osnovni sud pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primenio zakon u ovom slučaju. Shodno tome, Apelacioni sud je odbio žalbu podnosioca zahteva, ostavljajući na snazi u celosti presudu Osnovnog suda.
36. Iz sadržaja presude Apelacionog suda, Sud smatra da je ova presuda doneta na „sednici veća“ pri čemu je „*Veće Apelacionog suda razmotrilo spise predmeta, osporenu presudu, navodne žalbe i nakon njihove razmatranje u smislu člana 194. ZPP, utvrdio da ...*“. Shodno tome, iz spisa predmeta i opšte prakse proizilazi da podnosilac nije imao priliku da ospori sastav sudskog veća u žalbenom postupku pred Apelacionim sudom.
37. Sud primećuje da je podnosilac zahteva podneo zahtev za reviziju, gde je njegov glavni žalbeni osnov bilo učešće sudije u sastavu Apelacionog suda koji je, prema njegovim tvrdnjama, imao sukob interesa u njegovom slučaju i protiv koga je on podneo krivičnu prijavu.

38. Sud podseća da je Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju i obrazložio da *"Vrhovni sud Kosova, u ovom stanju stvari, ocenjuje da presude nižestepenih sudova nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti, niti drugim povredama ZPP, koje se navode u reviziji. Izreka presude je jasna i u potpunom skladu sa obrazloženjem [...]"*.
39. Međutim, Sud primećuje da se u svom obrazloženju Vrhovni sud nije razmatrao tvrdnje podnosioca zahteva o učešću sudije Q.A. u sastavu Apelacionog suda, iako je podnosilac u zahtevu za reviziju pokrenuo tvrdnju u pogledu učešća ovog sudije u sudskom veću Apelacionog suda.
40. U tom smislu, Sud ističe da pravo na pravično i nepristrasno suđenje koje se garantuje članom 31. Ustava obuhvata i pravo na obrazloženu sudsku odluku. Obrazloženje odluka je bitan element pravične odluke. Funkcija obrazložene odluke je da se dokaže stranama da su saslušane i daje im priliku da je ospore. Pored toga, donošenjem obrazložene odluke može se sprovesti javna kontrola sprovođenja pravde (vidi: presudu Ustavnog suda, slučaj KI72/12 od 17. decembra 2012 godine).
41. U smislu tvrdnji iznetih od strane podnosioca zahteva i obrazloženja datog od strane redovnih sudova, Sud ocenjuje da u principu nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu počinjenim od strane redovnih sudova, osim i ako su te greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (vidi: ESLJP slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). U tom smislu, ustavna kontrola sudskih odluka je ograničena samo na zaštitu ustavnih prava pojedinaca.
42. Sud ponavlja da redovni sudovi nisu obavezni da odgovore na sve tvrdnje koje je izneo podnosilac zahteva. Međutim, oni moraju da reše tvrdnje koje su glavne za pitanje koje se razmatra, naročito, ako se pokrenu u različitim fazama postupka kao što se desilo u ovim slučaju (vidi: Ustavni sud, slučaj KI 135/14, od 8. februara 2016. godine).
43. Sud ponavlja da ustavno pravo na pravično i nepristrasno suđenje uključuje obavezu sudova da obezbede dovoljne razloge za svoje odluke, kako u proceduralnom, tako i u materijalnom pogledu (vidi: Ustavni sud, presuda u slučaju KI135/14).
44. Primena ovog principa je ocenjena od strane Suda od slučaja do slučaja, u zavisnosti od konkretnih okolnosti slučaja, analizirajući da li su osporene sudske odluke dovoljno ispunile obavezu da obrazlože svoje odluke. Stepem do kojeg se primenjuje dužnost da se opravda odluka može varirati u zavisnosti od prirode sudske odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti slučaja (*Hirvisaari protiv Finske*, presuda ESLJP od 27. septembra 2001. godine, stav 30).
45. Sud primećuje da se podnosilac zahteva žali da se osporena presuda Vrhovnog suda nije uopšte bavila jedom od njegovih glavnih tvrdnji u zahtevu za revizijom, a koja se odnosila na učešće sudije na suđenju u drugostepenom sudu u vezi sa njegovom nepristranošću za koju je podnosilac zahteva

pokrenuo ozbiljne sumnje. Kao posledica toga, podnosilac zahteva tvrdi da je osporena presuda u suprotnosti sa garancijama iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLjP.

46. Sud smatra da je ovo pitanje od suštinskog značaja za slučaj, jer bi se njenim pojašnjenjem uklonio strah podnosioca zahteva vezano za nepristrasnost sudskog veća prilikom suđenja njegovog slučaja i ojačalo uverenje da su se tvrdnje podnosioca zahteva saslušale na odgovarajući način.
47. Da se Vrhovni sud bavio glavnom tvrdnjom podnosioca zahteva u vezi sa nepristrasnosti veća Apelacionog suda, bez obzira na odgovor u vezi tog navoda (tj. bez obzira na to da li bi se ova tvrdnja prihvatila kao opravdana ili odbijena kao neosnovana), tada bi se svakako ispunio uslov „saslušana strana“ i pravilno sprovođenje pravde. Nije dužnost Suda da ispituje do koje su mere tvrdnje podnosioca u postupcima pred redovnim sudovima razumne. Međutim, pravičnost postupaka zahteva da esencijalne tvrdnje koje podnosioci pokrenu pred redovnim sudovima dobijaju adekvatan odgovor – naročito ako se te odnose na važna pitanja kao što je nepristrasnost sudova.
48. U tom smislu, Sud naglašava da nepristrasnost znači odsustvo predrasuda ili pristrasnosti i njeno postojanje ili nepostojanje se može proveriti na različite načine (*Wettstein protiv Švajcarske*, br. 33958/96, stav 44, CEDH 2000-XII i *Micallef protiv Malte*, ESLjP br. 17056/06, stav 93/ 2009).
49. Sud, dalje, podseća da je pojava nepristrasnosti važna u svetlu pravnog postulata da „pravda ne mora samo da se sprovodi, već mora i da se vidi da se sprovodi“. Ovo je bitan element poverenja koji sudovi u demokratskom društvu moraju nadahnuti javnosti (vidi: *Volkov protiv Ukrajine*, stav 106, presuda od ESLjP 2013. godine i *De Cubber protiv Belgije*, 26. oktobra 1984. godine, stav 26, Serija A br. 86).
50. Ocenjujući proces u celini i posebno na osnovu čitanja presude Vrhovnog suda, Sud utvrđuje da nerešavanje, odnosno odsustvo predstavljanja jasnih pravnih argumenata o tvrdnjama podnosioca zahteva koje se odnose na ključno pitanje postupka, predstavlja nepremostivu manu presude.
51. Na osnovu gore argumentovanog, kao i shodno praksi Ustavnog suda (vidi: slučajeve KI72/12, KI135/14), Sud ocenjuje da presuda Vrhovnog suda, kojom je odbijena revizija, nije poštovala ustavni standard obrazloženja sudske odluke. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. Ustava (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) i člana 6.1 EKLjP (Pravo na pravično suđenje).

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 56 (1) i 74 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 2. maja 2017. godine

ODLUČUJE

- I. DA jednoglasno PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA većinom glasova UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI nevažećom Presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine;
- IV. DA VRATI Presudu Vrhovnog suda na ponovno razmatranje u skladu sa Presudom ovog Suda;
- V. DA ZAHTEVA od Vrhovnog suda da, u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika o radu, dostavi Ustavnom sudu informacije o preduzetim merama za sprovođenje Presude Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen pitanju, očekujući izvršenje ove presude;
- VII. DA DOSTAVI ovu Presudu stranama;
- VIII. DA OBJAVI ovu Presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IX. Ova Presuda stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi